

7. Підлісний М.М., Шубін В.І. Молодь як об'єкт соціологічного аналізу : монографія. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2011. – 270 с.

8. Сільська молодь України: стан, проблеми та шляхи їх вирішення: Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2003 р.). – К. : Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 266с.

9. Сільський зелений туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vechervkarpatah.at.ua/index/0-100>

10. Тульський М.Г. Фермерство: проблеми становлення і розвитку. Монографія. – Львів, 2004. – 392с.

11. Чигрин В.О. Сільська молодь: досвід комплексного соціологічного аналізу. – Мелітополь : ЗІДМУ – ТДАТА, 2006. – 384 с.

12. Шебанін В.С., Іртищенко І.О., Біліченко О.С. Державне регулювання становлення та розвитку сільської молоді в контексті антикризової політики України: Монографія. – Миколаїв : Дизайн та поліграфія, 2012. – 248 с.

References

1. Geramchuk V.I., Miroshnichenko O.V. Maliy ta seredniy biznes yak sfera zaunyatosti: metodologiya, analiz, problemi rozvitku. – K. : UISD, 2002. – 116 s.

2. Doruchennya №175/22 Verhovnoyi Radi Ukrayini, Sekretariatu Prezidenta Ukrayini, Kabinetu ministriv Ukrayini ta Informatsiyi pro yih vikonannya 05 travnya – 24 travnya 2005 // PA MUSMS. – F. 5090. – Op. 1. – Spr. 184.

3. Doruchennya Kabinetu ministriv Ukrayini ta dokumenti pro yih vikonannya № 107 – 179 (03 lyutogo 2003 – 13 lyutogo 2003 r.) // PAMUSMS. – F. 5090. – Op. 1. – Spr. 183.

4. Zbarska A.V. Rozvitok dribnotovarnogo sektora u sil's'kih poseleennyah Ukrayini. – K., 2010. – 654 s.

5. Ischenko O.M. Sotsialno-moralni faktori funktsionuvannya Institutiv politichnoyi vladi (v aspekti aktivizatsiyi uchasti sil's'koyi molodi) // Sil's'ka molod': problemi i perspektivi: Materiali dop. i vistupiv uchastnikov vseukr. konf., 30 zhovtnya – 1 listopada 2002 r. m. Cherkasi / redkol. M.P. Mischenko ta in. – K. : Znannya Ukrayini, 2003. – S. 67–78.

6. Piddubnyy V.A. Stavlennya sil's'koyi molodi do riznyh form vlasnosti ta gospodaryuvannya u sil's'komu gospodarstvi // Sil's'ka molod': problemy i perspektivy. – K. : Znannya Ukrayini, 2003. – S. 78–83.

7. Підлісний М.М., Шубін В.І. Молодь як об'єкт соціологічного аналізу: монографія. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2011. – 270с.

8. Сільська молодь України: стан, проблеми та шляхи їх вирішення: Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2003 р.). – К. : Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 266 с.

9. Сільський зелений туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vechervkarpatah.at.ua/index/0-100>

10. Тульський М.Г. Фермерство: проблеми становлення і розвитку. Монографія. – Львів, 2004. – 392с.

11. Чигрин В.О. Сільська молодь: досвід комплексного соціологічного аналізу. – Мелітополь : ЗІДМУ – ТДАТА, 2006. – 384 с.

12. Шебанін В.С., Іртищенко І.О., Біліченко О.С. Державне регулювання становлення та розвитку сільської молоді в контексті антикризової політики України: Монографія. – Миколаїв : Дизайн та поліграфія, 2012. – 248 с.

Usenko N. M., graduate student, National pedagogical university the name of M.P. Dragomanova (Ukraine, Kyiv), Natalka_usenko@ukr.net

Working young people of village in a private rural enterprise: everyday measuring (1990–2000th)

In the article on the basis of the statistical materials archived, analytical works of predecessors a place and role working young people of village and in a private rural enterprise. Scientific literature which includes the problem of rural young people only partly examines the problems of everyday life of rural young people, and also to its participating in the different forms of working activity. Importance of the outlined problem is predetermined, foremost, by a necessity to have a indefinite opinion of socio-economic realities in the Ukrainian village in 1990–2000th years. It is found out, that in Ukraine there were pre-conditions for development of youth enterprise. They included different family measures organizational, materially financial to character and were directed on development of youth private initiative. The factor of the following and perspective was taken into account in development of everyday life of rural working young people. Considerable attention is spared finding out of reasons of inhibition of opening of own business.

Keywords: working young people, Ukrainian village, enterprise, daily occurrence, green tourism, power, business.

Usenko N. N., aspirantka, Natsionalnyi pedagogicheskii universitet im. M.P. Dragomanova (Ukraine, Kyiv), Natalka_usenko@ukr.net

Трудящаяся молодежь села в частном сельском предпринимательстве: повседневное измерение (1990–2000–е годы)

На основе архивных, статистических материалов, аналитических работок предшественников рассмотрено место и роль трудящейся молодежи села в частном сельском предпринимательстве. Научная литература, которая включает проблему сельской молодежи, лишь частично рассматривает проблемы их повседневной жизни, а также ее участие в разных формах трудовой деятельности. Важность очерченной проблемы предопределяется, прежде всего, необходимостью иметь четкое представление о социально-экономических реалиях в украинском селе в течение 1990–2000-х годов. Выяснено, что в Украине сложились предпосылки для развития молодежного предпринимательства. Они включали разного рода мероприятия организационного, материально финансового характера и были направлены на развитие молодежной частной инициативы. Учитывался фактор следующей и перспективности в развитии повседневной жизни сельской трудящейся молодежи. Значительное внимание уделено выяснению причин сдерживания открытия собственного дела.

Ключевые слова: сельская трудящаяся молодежь, украинское село, предпринимательство, повседневность, зеленый туризм, власть, бизнес.

* * *

УДК 930,1(477)“1950/2010”

Скоруход О. В.

аспірантка кафедри всесвітньої історії,
Кіровоградський державний педагогічний
університет ім. Володимира Винниченка
(Україна, Кіровоград), insatiableBee@mail.ru

ТЕМАТИКА ВІТЧИЗНЯНИХ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 1950–Х – 2010–Х РР. З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКО–СЕРБСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ

З'ясовано рівень наукової розробки історії українсько–сербських зв'язків у дисертаційних дослідженнях. Здійснюється змістовний та порівняльний аналіз дисертацій, робляться деякі кількісні підрахунки, описується процес вивчення історії українсько–сербських зв'язків, встановлюються тенденції та провідна тематика наукових пошукув, окреслюються напрямки подальших досліджень. З'ясовано, що найбільше дослідників цієї проблематики цікавлять питання культурної та літературної взаємодії українського та сербського народів; дослідження українсько–сербських зв'язків у контексті загальноєвропейських міждержавних відносин та зовнішніх зв'язків Російської імперії, Радянського Союзу; історія сербської колонізації земель України. Встановлено і ряд прогалин у дослідженнях, зокрема окремих періодів взаємодії двох народів, економічної, науково–технічної співпраці сербів з українцями, а також історіографії історії українсько–сербських зв'язків.

Ключові слова: дисертація, українсько–сербські зв'язки, історіографічний аналіз.

Становлення демократичної, правової української держави вимагає значної уваги до питань міжнародних відносин. Розвиток взаємозв'язків між народами завжди був важливою умовою їх збагачення, дальшого руху шляхом прогресу. Протягом століть найширші зв'язки існували між українським та сербським народами. Різноманітність відносин впливала з приналежності до слов'янського світу, скріпленої близькістю мови, культури, певною мірою історичною долею, а також православною релігією. Цілком природно, що історія українсько–сербських зв'язків стала предметом досліджень багатьох вітчизняних науковців.

З–поміж фундаментальних колективних праць, монографій і статей з історії українсько–сербських зв'язків XVIII – поч. XXI ст. помітне місце займають дисертаційні роботи. Проте історіографічний аналіз таких дисертацій ще не проводився. Дана стаття

включає аналіз частини дисертаційних робіт, що частково або повністю присвячені дослідженню історії стосунків між Україною та Сербією і були захищені в УРСР та незалежній Україні у період 1950–х – 2010–х рр.

У статті ми скористалися, керуючись принципами історизму та наукової об'єктивності, комплексним методологічним підходом, без якого неможливо з'ясувати основні аспекти даної теми. У його основі знаходяться *соціокультурний метод*, згідно з яким історіографічний процес розглядався в контексті змін відповідного соціокультурного середовища; *метод історіографічного аналізу* – з'ясування історичної концепції того чи іншого автора, оцінка ступеня її наукової новизни, можливої верифікації і евристичної цінності на час створення; *історико-порівняльний метод* дозволив в порівнюваних об'єктах визначити їхні індивідуальні специфічні особливості; *ретроспективний метод* відкривав можливість об'єктивно оцінити науково-методологічний та евристичний потенціал тих чи інших дисертацій з урахуванням тієї еволюції, яку пройшла історична наука за минулі півстоліття.

Для дослідження нами обрано 10 дисертацій післявоєнних років існування УРСР (1945–1991 рр.), в яких переважно вивчались стосунки Радянського Союзу з Югославією, та 15 дисертацій часів незалежності України, в більшості яких досліджувались стосунки власне України з Сербією. Слід відзначити, що з плином часу увага істориків до даної тематики не послабилася, і саме в незалежній українській державі створено основний дисертаційний доробок з історії українсько-сербських зв'язків XVIII – поч. XXI ст.

Важливим елементом наукових досліджень є докторські дисертації, що вивчають історичну проблематику більш комплексно, узагальнено та пропонують не тільки опис подій та їх авторське тлумачення, але й теоретично осмислюють минуле. Перші дві докторські дисертації, що стосуються безпосередньо українсько-сербських зв'язків, були захищені О.В. Павлюченком у 1993 р. [1] та Є.М. Пашенком у 1996 р. [2]. Дисертація Є. Пашенка вражає глибиною розробки теми, автор використав матеріали архівів України, Сербії та Росії, а також науковий доробок вчених Сербії, Великобританії, Франції, Польщі, Угорщини, Німеччини, Чехії та ін. Проте дослідження О. Павлюченка та Є. Пашенка охоплюють лише окремі періоди відносин двох країн та висвітлюють українсько-сербські зв'язки суспільного та культурного характеру.

Третя в Україні докторська дисертація на тему “Російська та українська еміграція в Югославії (1919–1945 рр.)” була захищена В.Д. Козлітіним у 1997 р. [3]. Докторська дисертація за авторством В.О. Пірка [4], хоча й не має предметом свого дослідження українсько-сербські зв'язки, однак містить цінні відомості про освоєння Степової України сербськими переселенцями у XVIII ст.

Основою для подальших наукових розвідок мають стати джерелознавчі та історіографічні дослідження, проте поки що з джерелознавства та історіографії українсько-сербських зв'язків XVIII – початку XXI ст. не захищено жодної спеціальної роботи. Хоча значною

мірою даної проблематики торкаються у межах своїх досліджень Є.М. Пашенко [2], О.М. Посунько [5], А.В. Шилова [6], О.А. Лисов [7], В.С. Дмитрієв [8], Л.М. Матьовка [9]. Важливе джерелознавче значення має праця С.Д. Чернік “Газетна періодика України як джерело дослідження політичної історії Сербії 1878–1918 рр.” [10]. Слід також відмітити, що проблемами українсько-сербських зв'язків XVIII – поч. XXI ст. цікавляться не тільки історики, а й також філологи, зокрема І.В. Лучук [11] та М.Ю. Карацуба [12].

Тематичний аналіз дисертацій показав, що найбільше дослідників даної проблематики цікавлять питання культурної та літературної взаємодії українського та сербського народів. У цьому руслі найкраще висвітлено період XVII–XVIII ст. (дисертації Є.М. Пашенко [2], К.В. Колибанової [13]), кінець XIX – початок XX ст. (І.В. Лучук [11], М.Ю. Карацуба [12]) і післявоєнне радянсько-югославське співробітництво в галузі культури (В.М. Милич [14], В.Д. Козлітін [15]). В.Д. Козлітін в докторській дисертації “Російська та українська еміграція в Югославії (1919–1945 рр.)” [3] звернув увагу на окремий аспект культурних взаємовпливів південних та східних слов'ян.

Особливе місце займають дослідження-біографії. У дисертації В.Г. Кириченко [16] досліджено творчий доробок В. Зінківського, реконструйовано життя вченого в еміграції, зокрема в Югославії. Дисертація О.О. Коваленко [17] репрезентує громадсько-політичну та наукову діяльність в Україні представника давнього сербського роду Г.О. Милорадовича.

Іншим блоком тематики дисертацій є дослідження українсько-сербських зв'язків у контексті загальноєвропейських міждержавних відносин та зовнішніх зв'язків Російської імперії. У працях радянських дослідників М. Ярошенка [18] та О. Позіної [19], не дивлячись на їхню ідеологічну заангажованість та надмірне піднесення ролі “великого русского народа”, можна знайти деякі цінні відомості про взаємозв'язки українського та сербського народів, хоча окремого відображення в зазначених дисертаціях такі зв'язки не знайшли. Потрібно зазначити, що у праці М. Ярошенка дуже відчувається тенденційний підхід до оцінки досліджуваних подій, що зумовлений обстановкою, в якій працював автор. У дослідженні донецького вченого О. Лисова “Сербия в системе международных отношений в Европе (конец XVIII – 70-е годы XIX в.)” [7] більша увага приділяється виключно політиці Петербурга щодо Сербії. Натомість дисертації науковців О. Павлюченка [1] та Ю. Фоміна [20] безпосередньо присвячені суспільним зв'язкам українців із сербами.

Дослідження радянсько-югославських стосунків становить наступний блок тем. Цей напрям розробляли радянські вчені М. Куян [21] та А. Юрченко [22]. Місце України у відносинах Радянського Союзу та Югославії виділили та детально його досліддили М.П. Матьовка [23] та його донька Л.М. Матьовка [9]. Роботи цієї династії дослідників українсько-сербських зв'язків характеризуються значною джерельною базою із залученням архівних матеріалів обох країн. У дисертації Л.М. Матьовки широко представлена західна історіографія радянсько-югославських стосунків.

Історія колонізації сербами Південної України зацікавила українських дослідників після здобуття нашою державою незалежності. Піонером у дослідженні цієї теми став В. Пірко [4], склавши історіографію заселення Півдня України. О. Поцулко [24] дослідила історію перебування південних слов'ян в українських землях, а безпосередньо історію сербів в Україні досліджували О. Посулько [5] та В. Дмитрієв [8]. Загалом праці цих дослідників охоплюють період XVI–XIX ст. Варто відзначити, що В. Дмитрієв першим серед своїх колег детально зупинився на оцінці перебування сербів в Україні в працях югославських дослідників та використав іноземні джерела.

Економічні, культурні, суспільно–політичні та інші зв'язки між Сербією та Україною після здобуття останньою незалежності залишаються білою плямою у вітчизняній науці. Своє відображення у науковому доробку українських вчених А. Шиловой [6] та О. Пулима [25] знайшла лише проблема урегулювання югославської кризи 90–х рр. XX ст. та участь у ній України та її збройних сил. А. Шилова коротко описала історію дипломатичних відносин між Україною та Сербією до 1998 року, а також окреслила перспективи розвитку економічних зв'язків між двома країнами.

Таким чином, з 1950–х по 2010–ті рр. захищалися дисертації, які спеціально або частково присвячені вивченню історії українсько–сербських зв'язків XVIII – поч. XXI ст. Ці дослідження значно поглибили наукову розробку проблеми. Зі здобуттям державної незалежності України, процес наукових пошуків з даної тематики поживався: кількість захищених дисертацій є більшою, ніж за радянський період. Разом з тим, багато аспектів історії українсько–сербських відносин XVIII – поч. XXI ст. (науково–технічне співробітництво, економічна співпраця тощо, зв'язки України і Сербії початку XIX ст., першої половини XX ст., періоду від кінця 1980–х років до сучасності, історіографія відносин двох народів і держав) ще не повністю розроблені і чекають на свого дослідника.

Список використаних джерел

1. Павлюченко О.В. Україна в російсько–югослов'янських суспільних зв'язках (друга половина XIX – початок XX ст.): автореф. дис. ... докт. іст. наук : спец. 07.00.03 “Загальна історія” / О.В. Павлюченко. – К., 1993. – 28 с.
2. Пашенко С.М. Українсько–сербські літературні й культурні зв'язки доби бароко. XVII–XVIII ст. (Контакти, типологія, стилістика) : дис. ... докт. іст. наук : 17.00.01 / Пашенко Євген Миколайович. – К., 1996. – 467 с.
3. Козлітин В.Д. Російська та українська еміграція в Югославії (1919–1945 рр.) : дис. ... докт. іст. наук : 07.00.02 / Козлітин Володимир Дмитрович. – Х., 1997. – 527 с.
4. Пірко В.О. Освоєння Півдня України в XVI–XVIII ст. : автореф. дис. ... докт. іст. наук : спец. 07.00.01 “Історія України” / В.О. Пірко. – К., 1996. – 36 с.
5. Посулько О.М. Історія Нової Сербії та Слов'яносербії (1751–1764 рр.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Посулько Ольга Миколаївна. – Дніпропетровськ, 1997. – 212 с.
6. Шилова А.В. Роль світового співтовариства в урегулюванні югославської кризи та участь у цьому процесі України (90–ті роки XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02 / Шилова Алла Василівна. – К., 1998. – 214 с.
7. Лысов А.А. Сербия в системе международных отношений в Европе (конец XVIII – 70–е годы XIX в.) : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02 / Лысов Алексей. – Донецк, 2001. – 192 с.
8. Дмитрієв В.С. Сербия в Украине (XVIII – початок XIX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Дмитрієв Володимир Сергійович. – К., 2006. – 197 с.
9. Матьовка Л.М. Радянсько–югославський конфлікт 1948–

1956 років: передумови, етапи і наслідки : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02 / Матьовка Людмила Миколаївна. – Ужгород, 2007. – 184 с.

10. Чернік С.Д. Газетна періодика України як джерело дослідження політичної історії Сербії 1878–1918 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 “Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни” / С.Д. Чернік. – К., 2012. – 20 с.
11. Лучук І.В. Українсько–сербські літературні зв'язки початку XX ст. : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.00 / Лучук Іван Володимирович. – Львів, 1994. – 174 с.
12. Карацуба М.Ю. Південнослов'янська народна поезія (сербська, хорватська, болгарська) в українській літературній інтерпретації середини XIX–XX ст. : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.03 / Карацуба Мирослава Юрїївна. – К., 2000. – 209 с.
13. Колыбанова К.В. Культурные и общественные связи Украины с Сербией в XVIII веке : автореф. дис. ... канд. ист. наук / Камилла Колыбанова. – Ужгород, 1989. – 25 с.
14. Милич В.М. Советско–югославское культурное сотрудничество (1945–1948) : автореф. дис. ... канд. ист. наук / В. Милич. – Львов, 1968. – 21 с.
15. Козлітин В.Д. Югославсько–советские культурные святы : автореф. дис. ... канд. ист. наук / Владимир Козлітин. – Ужгород, 1986. – 22 с.
16. Кириченко В.Г. Державницька, громадсько–політична та культурно–освітня діяльність В.Зиньківського (1881–1962 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 “Історія України” / В.Г. Кириченко. – К., 2006. – 20 с.
17. Коваленко О.О. Громадсько–політична та наукова діяльність Г.О. Милорадовича (1839–1905) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 “Історія України” / О.О. Коваленко. – Чернігів, 2006. – 22 с.
18. Ярошенко М.М. Русско–сербские отношения в годы первой мировой империалистической войны (от июльского кризиса 1914 г. до разгрома Сербии в 1915 г.) : автореф. дис. ... канд. ист. наук / М.Ярошенко. – Львов, 1953. – 15 с.
19. Позина Е.С. Русско–сербские отношения накануне балканских войн (1908–1912 гг.) : дис. ... канд. ист. наук / Елена Позина. – К., 1974. – 150 с.
20. Фомин Ю.Е. Общественность Украины и национально–освободительное движение южных славян в 1875–1878 годах : дис. ... канд. ист. наук / Ю. Фомин. – К., 1971. – 307 с.
21. Куян М.В. Боевое содружество народов СССР и Югославии в годы второй мировой войны (1941–1945 гг.) : дис. ... канд. ист. наук / М. Куян. – К., 1971. – 297 с.
22. Юрченко А.Ф. Участие молодежных организаций СССР и СФРЮ в развитии советско–югославского сотрудничества (1955–1985 гг.) : дис. ... канд. ист. наук / Александр Юрченко. – К., 1987. – 202 с.
23. Матевка Н.П. Советско–югославское экономическое и научно–техническое сотрудничество и участие в нем Украинской ССР (1955–1970 гг.) : автореф. дис. ... канд. ист. наук / Н.П. Матевка. – Ужгород, 1983. – 25 с.
24. Поцулко О.А. Балканські слов'яни на Півдні України (XVI – до кінця 70–х років XIX століття) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 “Історія України” / О.А. Поцулко. – Донецьк, 1997. – 24 с.
25. Пулим О.В. Збройні Сили України як фактор створення та забезпечення існування системи колективної безпеки у Європі : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 20.02.22 “Військова історія” / О.В. Пулим. – Львів, 2001. – 18 с.

References

1. Pavliuchenko O.V. Ukraine v rosiisko–yuhoslovianskykh suspilnykh zviyazkakh (druga polovyna XIX – pochatok XX st.) : avtoref. dys. ... dokt. ist. nauk : spets. 07.00.03 “Zahalna istoriia” / Pavliuchenko Oleh Vasylovych. – K., 1993. – 28 s.
2. Pashchenko Ye.M. Ukrainsko–serbski literaturni y kulturni zviyazky doby baroko. XVII–XVIII st. (Kontakty, typolohiia, stylstyka) : dys. ... dokt. ist. nauk : 17.00.01 / Pashchenko Yevhen Mykolaiovych. – K., 1996. – 467 s.
3. Kozlityn V.D. Rosiiska ta ukrainska emihratsiia v Yuhoslavii (1919–1945 rr.) : dys. ... dokt. ist. nauk : 07.00.02 / Kozlityn Volodymyr Dmytrovych. – Kh., 1997. – 527 s.
4. Pirkov V.O. Osvoyennia Pivdnia Ukrainy v XVI–XVIII st. : avtoref. dys. ... dokt. ist. nauk : spets. 07.00.01 “Istoriia Ukrainy” / V.O. Pirkov. – K., 1996. – 36 s.
5. Posunko O.M. Istoriia Novoi Serbii ta Slovianoserbii (1751–1764 rr.) : dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.01 / Posunko Olha

Mykolaivna. – Dnipropetrovsk, 1997. – 212 s.

6. Shylova A.V. Rol svitovoho spivtovarystva v urehulivanni yuhoslavskoi kryzy ta uchast u tsomu protsesi Ukrainy (90–ti roky XX st.): dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.02 / Shylova Alla Vasylivna. – K., 1998. – 214 s.

7. Lysov A.A. Serbiia v sisteme mezhdunarodnykh otnoshenii v Evrope (konets XVIII – 70–e hody XIX v.): dis. ... kand. ist. nauk / Aleksei Lysov. – Doneck, 2001. – 192 s.

8. Dmytriiev V.S. Serby v Ukraini (XVIII – pochatok XIX st.): dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.01 / Dmytriiev Volodymyr Sergiiovych. – K., 2006. – 197 s.

9. Matovka L.M. Radiansko–yuhoslavskiy konflikt 1948–1956 rokiv: peredumovy, etapy i naslidky : dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.02 / Matovka Liudmyla Mykolaivna. – Uzhhorod, 2007. – 184 s.

10. Chernik S.D. Hazetna periodyka Ukrainy yak dzherelo doslidzhennia politychnoi istorii Serbii 1878–1918 rr.: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.06 "Istoriografiia, dzhereloznavstvo ta spetsialni istorichni dystsypliny" / S.D. Chernik. – K., 2012. – 20 s.

11. Luchuk I.V. Ukrainsko–serbski literaturni zviiazky pochatku XX st.: dys. ... kand. filol. nauk : 10.01.00 / Luchuk Ivan Volodymyrovych. – Lviv, 1994. – 174 s.

12. Karatsuba M.Yu. Pivdenoslovianska narodna poeziia (serbska, khorvatska, bolharska) v ukrainkii literaturnii interpretatsii seredyny XIX–XX st.: dys. ... kand. filol. nauk : 10.01.03 / Karatsuba Myroslava Yuriiivna. – K., 2000. – 209 s.

13. Kolybanova K.V. Kulturnye i obshchestvennye svyazi Ukrainy s Serbiei v XVIII veke.: avtoref. dis. kand. ist. nauk / K.V. Kolybanova. – Uzhhorod, 1989. – 25 s.

14. Milich V. M. Sovetsko–yuhoslavskoe kulturnoe sotrudnichestvo (1945–1948): avtoref. dis. kand. ist. nauk / V.M. Mylych. – Lvov, 1968. – 21 s.

15. Kozlitiin V.D. Yuhoslavsko–sovetskie kulturnye svyazi: avtoref. dis. kand. ist. nauk / V.D. Kozlitiin. – Uzhhorod, 1986. – 22 s.

16. Kyrychenko V.H. Derzhavnytska, hromadsko–politychna ta kulturno–osvitnia diialnist V.Zinkivskoho (1881–1962 rr.): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : spets. 07.00.01 "Istoriia Ukrainy" / V.H. Kyrychenko. – K., 2006. – 20 s.

17. Kovalenko O.O. Hromadsko–politychna ta naukova diialnist H.O. Myloradovycha (1839–1905): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : spets. 07.00.01 "Istoriia Ukrainy" / O.O. Kovalenko. – Chernihiv, 2006. – 22 s.

18. Yaroshenko M.M. Russko–serbskie otnosheniia v hody pervoi mirovoi imperialisticheskoi voyny (ot iul'skoho krizisa 1914 h. do razghroma Serbii v 1915 h.): avtoref. dis. kand. ist. nauk / M.M. Yaroshenko. – Lvov, 1953. – 15 s.

19. Pozina E.S. Russko–serbskie otnosheniia nakanune balkanskykh voyn (1908–1912 hh.): dis. ... kand. ist. nauk / Elena Pozina. – K., 1974. – 150 s.

20. Fomin Yu.E. Obshchestvennost Ukrainy i natsionalno–osvoboditelnoe dvizhenie yuzhnykh slavian v 1875–1878 hodax : dis. ... kand. ist. nauk / Yu.E. Fomin. – K., 1971. – 307 s.

21. Kuian M.V. Boevoe sotrudnichestvo narodov SSSR i Yuhoslavii v hody vtoroi mirovoi voyny (1941–1945 hh.): dis. ... kand. ist. nauk / M.V. Kuian. – K., 1971. – 297 s.

22. Yurchenko A.F. Uchastie molodezhnykh orhanizatsii SSSR i SFRYu v razvitii sovetsko–yuhoslavskoho sotrudnichestva (1955–1985 hh.): dis. ... kand. ist. nauk / Yurchenko Aleksandr Fedorovich. – K., 1987. – 202 s.

23. Matevka N.P. Sovetsko–yuhoslavskoe ekonomicheskoe i nauchno–tekhnicheskoe sotrudnichestvo i uchastie v nem Ukrainskoi SSR (1955–1970 hh.): avtoref. dis. kand. ist. nauk / N. P. Matevka. – Uzhhorod, 1983. – 25 s.

24. Potsulko O.A. Balkanski sloviani na Pivdni Ukrainy (XVI – do kintsya 70–h rokiv XIX stolittia) : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : spets. 07.00.01 "Istoriia Ukrainy" / Potsulko Olena Anatoliivna. – Donetsk, 1997. – 24 s.

25. Pulym O.V. Zbroini Syly Ukrainy yak faktor stvorennia ta zabezpechennia isnuvannia systemy kolektyvnoi bezpeky u Yevropi : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : spets. 20.02.22 "Viiskova istoria" / O.V. Pulym. – Lviv, 2001. – 18 s.

Skorohod O. V., graduate student of the Department of World History, Kirovograd State Pedagogical University Vynnychenka (Ukraine, Kirovograd), insatiableBee@mail.ru

Theme domestic dissertation research 1950–2010s on the history of Ukrainian–Serbian relations

The article is devoted to clarify the level of scientific research of the history of Ukrainian–Serbian relations in the dissertation research. Comparative and meaningful analysis of the dissertations are implemented, some quantitative

calculations are produced, the process of studying the history of Ukrainian–Serbian relations is described, trends and leading topics of research are setting, areas for further research are identifying. It was found that more researchers are interested in the issues of this problem of cultural and literary interaction between Ukrainian and Serbian nations; studying of Ukrainian–Serbian relations in the context of pan-European inter-state relations and foreign affairs of the Russian Empire, Soviet Union; history of the Serbian land colonization of Ukraine. In addition, we found a number of gaps in the researches, in particular the interaction of different periods of the two peoples, economic, scientific and technical cooperation of the Serbs and Ukrainians, also the historiography of the history of Ukrainian–Serbian relations.

Keywords: dissertation, Ukrainian–Serbian relations, historiographical analysis.

Skorohod O. V., аспирантка кафедры всемирной истории, Кировоградский государственный педагогический университет им. Владимира Винниченко (Украина, Кировоград), insatiableBee@mail.ru

Тематика отечественных диссертационных исследований 1950–х – 2010–х гг. по истории украинско–сербских связей

Выяснен уровень научной разработки истории украинско–сербских связей в диссертационных исследованиях. Осуществляется содержательный и сравнительный анализ диссертаций, производятся некоторые количественные подсчеты, описывается процесс изучения истории украинско–сербских связей, устанавливаются тенденции и ведущая тематика научных исследований, определяются направления дальнейших исследований. Выяснено, что большинство исследователей этой проблематики интересуют вопросы культурного и литературного взаимодействия украинского и сербского народов; исследование украинско–сербских связей в контексте общеевропейских межгосударственных отношений и внешних связей Российской империи, Советского Союза; история сербской колонизации земель Украины. Установлено и ряд пробелов в исследованиях, в частности отдельных периодов взаимодействия двух народов, экономического, научно–технического сотрудничества сербов с украинцами, а также историографии истории украинско–сербских отношений.

Ключевые слова: диссертация, украинско–сербские связи, историографический анализ.

* * *

УДК 008+7.12“19/20”

Соломатова В. В.

кандидат історичних наук, доцент, директор Інституту дизайну і реклами, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна, Київ)

ДИЗАЙН, МОДА, РЕКЛАМА ЯК СИСТЕМОТВОРЧІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ МИСТЕЦТВ В КОНТЕКСТІ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ ХХ–ХХІ СТОЛІТЬ

Надається аналіз провідних практик масової культури (моди, дизайну, реклами) як формотворчих чинників культури повсякдення. Візуальна культура визначається як феномен дизайну, реклами, моди в просторі візуального комплексу масової культури.

Ключові слова: візуальна культура, масова культура, дизайн, мода, реклама.

Дизайн, мода, мультимедіа, реклама – це ті чинники культуротворення, без яких система масовості не могла б здійснитися. Йдеться про масову культуру сучасності. Візуальний комплекс масової культури формується під впливом моди як наскрізного явища світової культури. Дизайн також не лише орієнтований на річ, предмет, техніку, а є конструктивно–будівна, творча діяльність, яка існує одвіку. Становлення дизайну відбувається тоді, коли з'являється людина–творець, людина–продуцент, людина–суб'єкт культури. Реклама також не є явищем останніх століть. Реклама як виголошення, донесення інформації, як широкий простір медійної інформації, мультимедіа, яке інтегрує всі медійні засоби в контексті сучасних інформаційних технологій, – це реклама, що несе в собі константні засади презентації інформації, тобто системи виголошення, донесення інформації, яка є конкурентноздатною, спонукає до купівлі й ін. Втім жоден з цих чинників культуротворення не може відбутися без активного